

A Fővárosi Törvényszék

a dr. Kiss M. Tibor ügyvéd () által képviselt

BUDAPEST FŐVÁROS VII. KERÜLET ERZSÉBETVÁROS ÖNKORMÁNYZATA (1073
Budapest, Erzsébet krt. 6.) I. rendű és

VATTAMÁNY ZSOLT budapesti () lakos II. rendű
felpereseknek

a dr. Baltay Levente ügyvéd () által képviselt

MŰ-HELY EGYESÜLET () I. rendű és

HARKAY PÉTER budapesti () lakos II. r. alperesek ellen

személyiségi jog megsértése miatt indított perében meghozta a következő

Í T É L E T E T

A bíróság megállapítja, hogy az I.-II. r. alperesek azzal, hogy az I. r. alperes által üzemeltetett www.community.hu honlapon a II. r. alperes által írt „Médiamilliárdosnak áldozták fel a Janikovszkyt?” című, 2011. május 27-én közzétett közleményében

- valótlanul állították, hogy az Erzsébetvárosi Önkormányzat Közoktatási, feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervében (2011-2015) szó sem esne iskolabezárásokról, összevonásokról, átstrukturálásról,
- megalapozatlanul állították, hogy a Janikovszky Éva Iskola megszüntetése kapcsán a szülőknek küldött tájékoztató hibásan tartalmazza az iskola tanulólétszámát, és nem térnek ki arra, miként fognak elférni a Hernád u. 42-46-ban a két iskola diákjai,
- valótlanul állították, hogy az erzsébetvárosi vezetés a Janikovszky Éva Iskola épületét a Facultas Alapítványi Iskolának kívánja átadni.

megsértették az I. r. felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.

A bíróság megállapítja, hogy az I.-II. r. alperesek azzal, hogy ugyanezen közleményben

- valótlanul állították, hogy Vattamány Zsolt erzsébetvárosi polgármester a Facultas Humán Gimnáziumban oktatott volna,
- valótlanul állították, hogy a polgármester a fogadóóráin nem lenne elérhető,
- azt a valós tény, hogy ő alkalmanként díjazás nélkül tanácsadást végez, olyan hamis színben tüntették fel, hogy ő a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet alkalmazottja lenne főtanácsadóként,

megsértették a II. r. felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogait.

A bíróság az I.-II. r. alpereseket eltiltja a további jogsértéstől.

A bíróság kötelezi az I.-II. r. alpereseket, hogy elégtétel adásaként a perbeli közleménnyel azonos elérhetőséggel tegyék közzé a jelen ítélet rendelkező részét az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül, és a megállapított jogsértésért fejezzék ki sajnálkozásukat.

A bíróság ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasítja.

A peres felek a perrel felmerülő költségeiket maguk viselik.

A tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán le nem rótt **27.000** (huszonhétezer) Ft illetékből a II. r. felperes **2500** (kettőezer-ötszáz) Ft-ot, a II. r. alperes pedig **6750** (hatezer-hétszázötven) Ft-ot köteles a Magyar Államnak megfizetni külön felhívásra. A további **17.750** (tizenhétezer-hétszázötven) Ft illetéket az I. r. felperes és az I. r. alperes illetékmentessége folytán a Magyar Állam viseli.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül van helye fellebbezésnek, melyet ennél a bíróságnál kell 3 példányban előterjeszteni.

Fellebbezés esetén a Fővárosi Ítéletábrla előtt a jogi képviselő kötelező.

A fellebbezési határidő lejártá előtt a peres felek kérhetik, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson kívül bírálja el.

Ha a fellebbezés csak a perköltség nagyságára vagy viselésére, a teljesítési határidőre, vagy az állam által előlegezett költség viselésére vonatkozik, illetőleg ha a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul, bármelyik fél kérheti, hogy a fellebbezést a másodfokú bíróság tárgyaláson bírálja el.

INDOKOLÁS

Az I. r. felperes fenntartásában működött Budapest VII. kerületében a Janikovszky Éva Általános Iskola és Gimnázium. Az I. r. felperes a 2011-2015. évre Közoktatási, feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervet készített. Ebben többek között az szerepelt, hogy demográfiai és egyéb okokból szükséges az oktatási intézményhálózat átstrukturálása, átalakítása, amely intézménybezárásokkal is járhat. A terv konkrét intézményeket ebben a körben nem jelölt meg.

Az I. r. felperes 2011-ben úgy határozott, hogy megszüntetik a Janikovszky Éva Általános Iskolát és Gimnáziumot. A döntés ellen az iskola diákjai, azok szülei, illetve egyes oktatói erőteljesen tiltakoztak, a döntést indokolatlannak tartották. Ebben a körben demonstrációk szervezése történt, utcai demonstráció is történt. A határozat ellenzői a döntést több okból is megalapozatlannak tartották, és ez internetes közleményekben is kifejezésre jutott.

Az iskolában tanuló gyermekek szülei egy három oldalas tájékoztató iratot kaptak, amely foglalkozott a kerületben bekövetkezett demográfiai változásokkal, a lehetséges tanulók létszámával. Az iratban az is szerepel, hogy a Hernád u. 42-46. szám alatti ingatlan, amelyben a Baross Gábor Általános Iskola helyezkedik el, alkalmas lesz a Janikovszky Éva Általános Iskola és Gimnázium tanulói létszámának befogadására. Az is szerepel az iratban, hogy a Janikovszky Éva

Iskola gimnáziumi tanulóinak ellátását a Fővárosi Önkormányzat fogja biztosítani. Az irat azt is tartalmazza, hogy az iskola-összevonás kapcsán az Erzsébetvárosi Önkormányzat megtakarításokat érhet el a fenntartási kiadások csökkentésével, illetve kisebb létszámú technikai és adminisztratív munkaköröket betöltő közalkalmazottak bérköltéseinek megtakarításával. A tájékoztatóban az is szerepel, hogy a pedagóguslétszámban is csökkentés lehetséges. A tájékoztató végén az szerepel, hogy a Janikovszky Éva Általános Iskolát és Gimnáziumot jogutóddal megszüntetik, a gimnáziumi feladatot átadják a Fővárosi Önkormányzatnak, a jogutód-intézmény pedig a Baross Gábor Általános Iskola lesz, amelynek „épületében kerül sor a szervezeti és fizikai összevonásra”. A tervezett intézkedés végrehajtásának időpontjaként 2011. július 1-jét jelölték meg. Közölték, hogy az általános iskola és gimnázium alapító-okirat szerinti létszámkapacitása 560 fő, jelenlegi tanulólétszáma 430 fő, amelyből általános iskolába 365 fő jár. Azt is közlik, hogy a Hernád u. 42-46. alatti iskolaépület alapító-okirat szerinti létszámkapacitása 400 fő, ahová a jelenben 291 fő jár.

Az I. r. alperes által üzemeltetett www.community.hu internetes oldalon az adott témában 2011. május 27-én jelent meg a II. r. alperes írása „Multimilliárdosnak áldozták fel a Janikovszkyt” címmel. A cikk technikája annak első részében az, hogy formailag tagadásban ábrázolja a felhozott érveket. Ennek körében a bevezető azt közli, hogy nem azért számolják fel az iskolát az I. r. felperes részéről, hogy ott a kiskunfélegyházi székhellyel, ám VII. kerületi telephellyel rendelkező Facultas Felsőoktatási Centrum a Pannon Egyetemmel és a Szolnoki Főiskolával fuzionálva fideszes janicsárképzőt nyithasson végre Budapesten is, annak ellenére, hogy áprilisban már budapesti képzésre várták a jelentkező diákokat. Ezt követően is formailag tagadó mondatban elhelyezve közlik azokat a megállapításokat, mely szerint az intézmény megszüntetése nincs összefüggésben azzal, hogy a Facultas kuratóriumi tagja, dr. Tóth Tibor, a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet vezetője, és ezen intézményben dolgozik Pálffy István KDNP-s országgyűlési képviselő felesége, és azzal sem, hogy a Facultas szárnyai alatt politikai tanácsadókat gyárthatnak szakmában a VII. kerületben. Azt is közlik, hogy a kiskunfélegyházi iskola telephelye az a Baross Általános Iskola, ahová a Janikovszky diákjait telepíteni tervezik. Azt is közlik, hogy „természetesen Vattamány Zsolt kerületi polgármesternek sincs köze az iskola kényszerű felszámolásához, aki a Facultas Humán Gimnáziumban oktatott valamit”. Ezt követően a cikk azt is közli, hogy nincs köze a valósághoz annak a ténynek, hogy a megspórolható tízmillió forinttal kifizethetik azt a Várkonyi (!) Attilát, aki a Prestige Média Kft.-vel készíti a kerületi önkormányzati újságot, véletlenül tízmilliós nagyságrendű honoráriumért. Ezt követően a cikk közli azt, hogy Várhegyi Attilát korábban a bíróság jogerősen felfüggesztett egy éves börtönbüntetésre ítélte, megjegyzi a szerző azt is, hogy kb. 200 millió forintot róttak a terhére, és összehasonlíttja a büntetést azzal, hogy 75 milliós visszaélés miatt Zuschlag János hat év letöltendő börtönbüntetést kapott. A korábban jelzett technikát alkalmazva a szerző azt közli, hogy „végképp semmi köze a valósághoz, valamint az iskola felszámolásához” annak, hogy a II. r. felperes, valamint a Théma Lapkiadó Kft. képviselője között egy hónappal az éves költségvetés elfogadása előtt, 2011. január 26-án az év végéig szóló megállapodás jött létre 9.844.000 Ft közpénz összjuttatással. Ugyanezen technikával a következő bekezdésben az szerepel, hogy „felháborítóan rosszindulatúnak tartjuk a cinikus balliberális összeesküvés-elméletet”, majd az szerepel, hogy a Helyi Téma laptulajdonosa, Vitézy Tamás Orbán Viktor rokona, és bő évtizede pihenteti a fideszes vezérkart horvátországi tengerparti ingatlanjain, „számlát nyújtana be” a kerületeknek, ha már hét éven át szolgálta a jelenlegi polgári kormány érdekeit ingyenes és hosszan veszteséges lépcsőházi hetilapjával. A szerző megjegyzi azt, hogy a szerződéssel párhuzamosan a kerületnek saját lapja is van, amelynek előállítására ugyancsak tízmillió forintba kerül, majd a bekezdés azzal a zárójeles megjegyzéssel zárul, hogy „ez iszonyúan demagóg, populista szöveg, de viszont már két Janikovszky”.

A cikk ezután arról értekezik, hogy az aláírt szerződés pénzügyi fedezetét a jegyző már jó előre elfogadta, illetve a szerző úgy értékelte, hogy pontosan olyan összegre kötötték a megállapodást, amely még közbeszerzés nélkül megvalósítható volt. A cikk ezt követően kronologikus eseménysort állít fel az iskolával kapcsolatos döntés kapcsán. Ennek során közli, hogy 2011. május 20-án döntött a képviselő-testület a Janikovszky Éva Általános Iskola és Gimnázium sorsáról oly módon, hogy az iskolát megszüntetik a lakossági tiltakozás ellenére, „homályos érvek és jövőkép mellett”. A cikk azt közli, hogy a 2011. április 15-én elfogadott Fejlesztési tervben szó sincs iskolabezárásokról, összevonásokról, átstrukturálásról. A cikk a 2011. április 20-i dátumnál közli, hogy a szülőknek megküldött tájékoztató mindösszesen három oldalból áll, konkrétumokat nem tartalmaz, és nem boncolgatja az okokat, hibásan tartalmazza a Janikovszky tanulólétszámát, és arra sem tér ki, hogyan fognak elférni a Hernád u. 42-46-ban a két iskola diákjai. A cikk tartalmazza azt, hogy a Janikovszky iskolába jár két kerekesszékes diák is, a környéken azonban csak ez az iskola volt akadálymentesített. Közli azt is, hogy nem látszik biztosítottnak azoknak a diákoknak a jövője sem, akik továbbra is drámára is művészetekkel történő tanulásra szeretnének hangsúlyt fektetni. A cikk tartalmazza azt is, hogy április 26-án Hollósi Géza, a kerület művelődési és sportirodájának vezetője ellátogatott a Janikovszky Iskolába, de magát inkompetensnek nevezte. A látogatáson elhangzottakról az is szerepel a cikkben, hogy cáfolja azt, hogy a Facultas Alapítványi Iskola pályázza a Janikovszky Iskola épületére. Itt az is szerepel, hogy a sajtóban több információ, találgatás jelent meg a Facultas Iskola szerepéről, az épületbe való költözéséről, az érintett felek ezt azonban minden alkalommal, később külön közleményben is cáfolták.

A 2011. május 2-i dátumnál az szerepel, hogy „Mosolymenet” néven békés demonstrációt tartottak az önkormányzat előtt szülők, diákok, szimpatizánsok, ezer-ezeröttszáz fővel. Itt az is szerepel, hogy a II. r. felperes, mint polgármester, „az ügy kirobbanása óta nem tette tiszteletét az iskolában, fogadóórán nem elérhető, a felelős kerületi döntéshozóval semmilyen partneri együttműködést, érdemi kommunikációt nem sikerült kialakítani”. A cikk tartalmaz egy írást, amely átvétel az Amerikai Népszava című újságból, amely a Facultas Humán Gimnázium szerepével foglalkozik. Ezt követően a cikk tartalmazza a Facultas Iskola két közleményét, amelyekben cáfolták, hogy a Janikovszky Iskola épületébe költöznének. A cikk egy olyan bekezdéssel zárul, amely a „kellemetlen tények” címet viseli. Ez tényként rögzíti, hogy Várhegyi Attila cége, a Prestige Média Kft. tízmilliós szerződést kötött az önkormányzattal, amiért cserébe vállalta a kerületi újságjának előállítását. Tényként rögzítik, hogy az önkormányzat csaknem tízmillió forinttal támogatja a Helyi Téma című hetilapot, és talány, hogy miért nem saját, Erzsébetváros című lapjára fordítja ezt az összeget. Tényként rögzítik, hogy Hollósi Géza, a szülők felé kommunikáló kerületi vezető, egy másik iskola igazgatói tisztségét fogja betölteni. Tényként rögzítik azt is, hogy Nagy Marianna helyi kerületi képviselő egy esetben úgy nyilatkozott, hogy személyes ellentétek húzódnak meg a döntések mögött, és az önkormányzat valójában ideológiai-politikai megfontolásból dönt egy iskola bezárásáról. Végül pedig azt közlik, hogy két újonnan kinevezendő iskolaigazgatónak az alapítványi alapilletményükön felül havi bruttó 150.000 Ft munkáltatói keresetkiegészítést készül megszavazni a képviselő-testület.

Az I.-II. r. felperesek úgy ítélték meg, hogy a cikkben a személyüket érintően valótlan és sértő állítások fogalmazódnak meg, ezért keresetet nyújtottak be a bírósághoz. A felperesek annak megállapítását kérték, hogy a cikk címe, valamint azon megállapítások, hogy a megtakarításból szándékozná az önkormányzat szerződéseket kötni fideszes kötődésű médiavállalkozókkal, akik egyike Orbán Viktor rokona, és évtizede pihenteti a teljes fideszes vezérkart. A felperesek annak megállapítását is kérték, hogy jogsértő az a megállapítás, hogy a fejlesztési tervben ne esett volna szó iskolabezárásokról, -összevonásokról és átstrukturálásról, hogy a szülői tájékoztató konkrét

adatokat nem tartalmaz, hibásan tartalmazza a tanulólétszámot, és nem tér ki arra, hogy hogyan fognak elférni az összevont helyen a diákok. A felperesek álláspontja szerint jogsértő az a közlés is, mely szerint nem látszik biztosítottnak a diákok sorsa a művészeti, illetve drámatagozat vonatkozásában. A felperesek kifogásolták azt a leírást is, mely szerint az épületet a Facultas Humán Gimnáziumnak kívánják átjásznani, ahol a II. r. felperes oktatóként közreműködött. Annak megállapítását is kérték a felperesek, hogy valótlannak állítása, hogy a polgármester elérhetetlen lenne a szülők számára, illetve hogy a II. r. felperes főtanácsadója lenne a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézetnek. Mindezen vonatkozásban tehát kérték a jóhírnév megsértésének megállapítását, kérték az alperesek eltiltását a további jogsértéstől, kérték az alperesek elégtétel adására való kötelezését is.

Az alperesek a kereset teljes elutasítását kérték jogalap hiányában. Az alperesi álláspont szerint a cikkben döntően a szerző véleményéről, értékítéletéről van szó, esetenként hiányzik a felperesek kereshetőségi joga is. Az alperesek jelezték, hogy néhány esetben olyan pontatlanságról, lényegtelen tévedésről van szó, amely nem ad alapot jogsértés megállapítására.

A bíróság az I.-II. r. felperesek keresetét részben találta alaposnak.

A 2011-ben hatályos Alkotmány 2. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam. A 7. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját. A 8. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége. Az 59. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog. A 61. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze. A (2) bekezdés értelmében a Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát.

A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (továbbiakban: Smtv.) 4. § (1) bekezdése értelmében a Magyar Köztársaság jogrendje elismeri és védi a sajtó szabadságát, valamint biztosítja sokszínűségét. A (3) bekezdés szerint a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcset, valamint nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével. A 10. § értelmében mindenkinek joga van arra, hogy megfelelően tájékoztassák a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint a Magyar Köztársaság polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről. A 13. § (1) bekezdése értelmében a médiatartalom-szolgáltatók összességének feladata a hiteles, gyors, pontos tájékoztatás a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint a Magyar Köztársaság polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről. A 14. § (1) bekezdése szerint a médiatartalom-szolgáltatóknak az általa közzé tett médiatartalmakban, illetve azok készítése során tiszteletben kell tartani az emberi méltóságot. A 16. § szerint a médiatartalom-szolgáltató köteles tiszteletben tartani a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét, tevékenysége során nem sértheti az emberi jogokat. A 18. § szerint a médiatartalom nem lehet alkalmas a magánélet és más személyhez fűződő jogok megsértésére.

A Ptk. 75. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. Ezen jogok a törvény védelme alatt állnak. A (2) bekezdés szerint a személyhez fűződő jogok védelmére vonatkozó szabályokat a jogi személyekre is alkalmazni kell, kivéve, ha a védelem – jellegénél fogva – csak a magánszemélyeket illeti meg. A 78. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés szerint a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tény állít, híresztel, vagy való tény hamis színben tüntet fel.

Az 1993. évi XXXI. törvénnyel a magyar jogrendszer részévé tett Európai Emberi Jogi Egyezmény 10. cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát, országhatárokon túl, és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson. A 2. pont értelmében e kötelezettségekkel és felelősséggel együtt járó szabadságok gyakorlása a törvényben meghatározott, olyan alakszerűségeknek, feltételeknek, korlátozásoknak vagy szankcióknak vethető alá, amelyek szükséges intézkedéseknek minősülnek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a területi sértetlenség, a közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, mások jóhírneve vagy jogai védelme, a bizalmas értesülés közlésének megakadályozása, vagy a bíróságok tekintélyének és pártatlanságának fenntartása céljából. A 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel a magyar jog részévé emelt Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 19. cikk 1. bekezdése szerint nézetei miatt senki sem zaklatható. A 2. bekezdés értelmében mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, ez a jog magában foglalja mindenfajta adat és gondolat határokon való tekintet nélküli – szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában, vagy bármilyen más, tetszése szerinti módon történő – keresésének, megismerésének és terjesztésének a szabadságát is. A 3. bekezdés értelmében az e cikk 2. bekezdésében meghatározott jogok gyakorlása különleges kötelezettségekkel és felelősséggel jár. Ennélfogva az bizonyos korlátozásoknak vethető alá, ezek azonban csak olyanok lehetnek, amelyeket a törvény kifejezetten megállapít, és amelyek mások jogainak vagy jóhírnevének tiszteletben tartása (a) pont), illetőleg az állambiztonság vagy a közrend, a közegészség vagy a közkerölcs védelme érdekében szükségesek (b) pont).

Az állandó bírói gyakorlat az általános személyiségi jogi perekben is alkalmazza a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) által eredetileg a sajtó-helyreigazítási eljárásokra nézve kidolgozott Kollégiumi Állásfoglalásaiban rögzített vizsgálati szempontokat. Ennek megfelelően a Pk.12. számú állásfoglalás értelmében a kifogásolt sajtóközleményt a maga egészében kell vizsgálni. A kifogásolt kifejezéseket, közléseket nem formális megjelenésük, hanem valós tartalmuk szerint kell megítélni. A közlemény egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot jogsértés megállapítására. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, gazdasági, politikai, tudományos vagy művészeti vita önmagában ugyancsak nem lehet jogsértés megállapításának alapja. A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) irányadónak tekintett eseti döntései értelmében (BH 1993. évi 89. sz. jogeset, BH 2003. évi 407. sz. jogeset) a véleménynyilvánítás akkor sérthet személyhez fűződő jogot, ha a kifejtett vélemény kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, sértő, megalázó, burkoltan valótlan tényállítást fejez ki, vagy nyilvánvalóan ellentétes a véleményalkotás elemi szabályaival.

A Ptk. 85. § (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni. Ez egyben azt is jelenti, hogy senki más helyett vagy más nevében igényt nem

érvényesíthet. Ezt az alapelvet a sajtóközleményekre nézve a Legfelsőbb Bíróság Pk.13. számú állásfoglalása oly módon konkretizálja, hogy az érvényesíthet igényt, akinek személyére a sajtóközlemény – nevének megjelölésével vagy egyéb módon – utal, vagy akinek a személye a sajtóközlemény tartalmából egyébként felismerhető. A bíróságnak minden egyes esetben külön kell vizsgálnia akkor a személyes érintettség fennállását, ha ez bármilyen okból vitatottá válik.

A Pk.14. számú állásfoglalása értelmében a sajtóközlemény vitatott tényállításainak valóságát általában a sajtószerv köteles bizonyítani. Ez a kötelezettség általában abban az esetben is fennáll, ha a sajtószerv híven közli más személy tényállítását, vagy átveszi más szerv (sajtószerv) közleményét. Nincs helye jogsértés megállapításának akkor, ha a sajtószerv a valóságnak megfelelően számol be egy büntetőeljárás kapcsán a vádirat tartalmáról, a nyilvános bírósági tárgyalásról, vagy a nem jogerős bírósági ítéletről. Ezt az alapelvet az állandó bírói gyakorlat olyan módon tágította ki, hogy a sajtószerv a valóságnak megfelelően beszámolhat bármely eljárás aktuális állásáról, a tájékoztatással szemben megfogalmazott követelmény az, hogy annak összhangban kell állnia az adott eljárás aktuális állásával, nem fejezhet ki előzetes ítéletmondást, valamint tiszteletben kell tartania az ártatlanság vélelmének alkotmányos alapelvét.

Az Alkotmánybíróság több esetben foglalkozott a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével, jogi védelmével és korlátaival egyaránt. Az Alkotmánybíróság 30/1992. (V.26.)AB határozatának indokolása értelmében a szabad véleménynyilvánításhoz való jog olyan kiemelt fontosságú alkotmányos alapjog, amely csak kivételesen indokolt esetben korlátozható. Ebből következően a szabad véleménynyilvánításhoz való jogot eshetőlegesen korlátozó rendelkezéseket minden esetben megszorítóan kell értelmezni. Ebben a körben a leginkább részletes okfejtést az Alkotmánybíróság 36/1994.(VI.24.)AB határozatának indokolása tartalmazza. Ez alapelvként rögzíti, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt, annak érték- és igazságtartalmára való tekintet nélkül védi. Az Alkotmány a szabad kommunikációt biztosítja, és nem a kifejtett vélemény valóságtartalmára vonatkozik a szabad véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga. Ebben a folyamatban helye van minden véleménynek, jónak és rossznak, kellemesnek és sértőnek egyaránt. Mindebből a bíróságra nézve az következik, hogy amennyiben egy-egy kitélt véleményként értékel, nem vizsgálhatja annak érték- és valóságtartalmát, mert az nem a feladata. A véleményként történő értékeléssel a bíróság nem a kifejtett véleménnyel való azonosulását, vagy azzal való szembehelyezkedését fejezi ki, mert az sem a feladata.

A határozat indokolása részletesen foglalkozik az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó gyakorlatával is. Abból kiemeli azt az alapelvet, hogy nincs demokratikus társadalom pluralizmus, tolerancia és nyíltság nélkül, a véleménynyilvánítás szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, fejlődésének egyik feltétele. E szabadság az olyan gondolatokat, információkat, elveket és nézeteket is megilleti, amelyek sértőek, meghökkentőek, vagy aggodalmat keltenek. Egy másik fontos alapelv az, hogy a közszereplést vállaló személyeknek vállalni kell azt is, hogy mind a sajtó, mind pedig a szélesebb közvélemény figyelemmel kíséri minden szavukat és cselekedetüket, így nagyobb türelmet kell tanúsítaniuk a kritikai megnyilvánulásokkal szemben. A jelen esetben a II. r. felperes egyértelműen politikai közszereplőnek minősül, és a bíróság álláspontja szerint maga az önkormányzat, illetve annak képviselő-testülete is a közszereplővel azonos elbírálás alá esik.

A véleménynyilvánítási és sajtószabadságnak alkotmányos értékéről, és a demokratikus társadalom életében betöltött jelentős szerepéről az Alkotmánybíróság határozataiban eddig kifejtett álláspontokból következik, hogy a szabadság különleges védelmet követel akkor, amikor a közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló

személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában részt vevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek. A demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát. A demokratikus hagyományokkal rendelkező társadalmak tapasztalatai szerint is e vitákban esetenként kellemetlen, éles, esetleg igazságtalan támadásokat intéznek a kormányzat és a közhivatalnokok ellen, és nyilvánosságra kerülnek olyan tények is, amelyek a közéleti szereplők becsületének csorbítására alkalmasak.

Az Alkotmány (Alaptörvény) a véleménynyilvánítási szabadság megfogalmazásánál nem tesz kifejezett különbséget tényközlés és értékítélet között. A véleménynyilvánítási szabadság alapvető célja annak a lehetőségnek a biztosítása, hogy az egyén mások véleményét formálja, meggyőzzön másokat saját álláspontjáról. A véleménynyilvánítás szabadsága ezért általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóságtartalmától is. Önmagában valamely tény közlése is véleménynek minősülhet, hiszen magának a közlésnek a körülményei is tükrözhetnek véleményt, azaz a véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga nem korlátozódik csupán az értékítéletekre. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanakkor a véleménynyilvánítási szabadság határainak megvonásánál indokolt különbséget tenni értékítélet és tényközlés között. Az értékítéletre, az egyén személyes véleményére a véleménynyilvánítási szabadság minden esetben kiterjed, függetlenül attól, hogy az értékes vagy értéktelen, igaz vagy hamis, érzelmen vagy észérveken alapul. A szintén alkotmányos oltalom alatt álló emberi méltóság, becsület, jóhírnév azonban az értékítéletben megnyilvánuló véleménynyilvánítási szabadság külső korlátja lehet. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak.

A véleménynyilvánítási szabadság nem ilyen feltétlen a tényállítások tekintetében. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a véleménynyilvánítás szabadsága nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanosságának (tudatosan hamis közlés), vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. A véleménynyilvánítás szabadsága csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nem vonatkozhat a tények meghamisítására. Ezen túlmenően a szabad véleménynyilvánítás olyan alkotmányos alapjog, amely csak felelősséggel gyakorolható, és a valótlan tények közlésének elkerülése érdekében bizonyos kötelezettségekkel jár a közvélemény alakításában hivatásszerűen részt vevő személyek esetében. Az állandó bírói gyakorlat az újságírókat egyértelműen ebbe a személyi körbe tartozónak tekinti.

A Pp. 3. § (5) bekezdése értelmében, ha a törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához, vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas. E rendelkezések nem érintik a törvényes vélelmeket, ideértve azokat a jogszabályokat is, amelyek szerint valamely körülményt az ellenkező bizonyításáig valónak kell tekinteni. A 4. § (1) bekezdése szerint a bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése, vagy a fegyelmi